

ATENTATUA

XABIER KINTANA

Dena egun gris hartan hasi zen. Orduantxe mamitu, hobeki esan, arazoa lehenagotik baitzeterren. Ez da erraza, nolana ere, hasiera zehazki mugatzea. Egunaren jaiotzea bera ere holaxe izaten da eta ilunari argitasuna pittinka jarraitzen zaio, beltzetik urdinera ia konturatzeke iraganez. Orain bezala.

Eguraldiaren tristurak beti hunkitu nau eta horregatik haren arauera piztu edo moteldu izan naiz luzaro, nahiz eta orain horrek jadanik bat ere garrantzirik izan ez.

Arratsa zen oraino, aurreko askoren antzekorik. Donostian, Aurrezki Kutxaren batek antolaturik, maiz izaten dira horrelako hitzaldiak, gutxienez dotzena pare bat lagun biltzeko meritua dutenak. Horien existentzia eguneroko prentsari esker betidanik izan dut baina egia esan, ez naiz haietara ia sekula joan.

Gaiagatik, noski, orduan ongi kargutu ez banintzen ere. Sartu eta gero, hala ere, nolabaiteko erreparatxoa etorri zitzaidan, inork ikusiko ote ninduen beldurrez. Luis Bengoa izan ezik ez nuen han ezagunik bat ere aurkitu. Ez nukeen inoiz pentsatuko hura ere... baina, jakina, gauza berbera esan zezakeen berak nigatik.

Hizlariari tradizional xamarra eritzi nion. Ohizko topikoak berraipatu zituen: dena prozesu patologiko baten ondorioa izaten zela, hots, gaixotasun psikikoa.

Gero tipo klasikoetara pasatu zen. Guztietan konstante bera ageri zen beraren ustez. Ingurugiroaren kontrako errebeldia, gizarteari —orokorki edo partikularki— uko egin nahia, bere egoe-

raren erruduna sentieraztea nonbait. Hala eta guztiz ere, asperasper eginik aretotik irteteko nengoenean interesatu zitzaidan zerbait entzun nion, eta horrexegatik bukatu arte bertan gelditu. Posibilitate bat, besterik ez, berak, Angel Ortega Pachecok, teori mailan bederen, ontzat ematen zuena: bere senean egonik, aitzingibel guztiak ondo ikusi ondoren eta egiten duenaren kontzientzia argiaz pauso hori egitera ausartzen denarena.

Ez zioten galderarik asko egin. Zerbaitengatik horixe ere, dudarik gabe.

Gogoratzen dudaneon, irteeran euria ari zela oroitzen naiz eta haizea hotz zetorrela hondartzaldetik. Tanketa batzu zeuden Santa Katalinako zubi ondoan eta polizia nazional berri — orduan berriak ziren bederen— horietako batzu. Tabakorik gabe gelditua nintzen eta orduagatik kafetegi batetan sartu beharra izan nuen erosteko. Ilundurik zegoen dena. Orain bezala. Trankil, izugarri trankil sentitzen nintzen baina izpiritua, batera, neugandik kanpoan neukala nabaritzen nuen, aldamenean bailebilkidan. Neska-mutil bi ene ondolik korrika, footing egiten. Iheska beraiek ere, beren barruen beldurrez, osokeriagandik eskapan, agian.

Dena neukan eta hainbeste urteren buruan hura guztia lorzteagatik ibilitako bidea, atzo bertan amaitua, hutsa, garrantzi gabe, alferrekoa iruditzen zitzaidan, orain zaidan bezala. Andre ijito batek behin eskua irakurri zidan. Barre egin nion, limosna ematen ziotenei bentura txarrik ezin eskain diezaiokeela esanez. Ez zitzaiokeen gustatuko, baina orain, harez gerokoak hotzean pentsaturik, arrazoi haundia zuela aitortu behar dut.

Kezkatzen ninduten examinak pasatu nituen. Behar nuen lanpostua eman zidaten gero eta maite nuen neskarekin ezkondu nintzen azkenean. Hiru haurrak ongi sanorik jaio zitzaizkigun —neskatorik ez izatearen pena izan nuen orduan, baina orain berdin zela dakusat garbi— eta ene bizibidea beti gorantz joan da. Bekaizkeria sortu ere egin da ene inguruan. Diruagatik, emazteagatik, osasunagatik, karguagatik, umoreagatik... Egia da, bai, eta ongiegi baieza dezaket orain hori, luzeagoa izaten dela beti hauzoaren behiaren erroa. Ez dut uste, horregatik, inoiz gehiegi harrotu naizenik.

Gorago beti. Horixe izan da, inkontzienteki beharbada, ene entengabeko helburua. Horrela ibiliz gero noraino hel daitekeen

asmatzea ez da erraza izaten. Besteek ez dakit baina nik neuk noraino horren lekuan harez gero zertarako jarria nuela pentsatzen dut.

Pentsatu, hori ere bai. Ene gaitz maiteena, irudimenaren gaixo liluragarria. Ideiak izan, eta gero praktikara eraman, neure inguruko mundu txikia neure erara moldatu eta neure sormena beterazi. Eta horretan ere oso aurrera heldu naizela ezin uka. Baina zertarako, berriz ere. Txaloak, zorionak izan ditut, bai, eta orduan ez ninduten gogobetetzen, orain ere ez nauten bezala, haien oihartzuna amaitzean berriz entzuteko beste zerbaiti hasiera eman behar bainion. Horrela beti, etengabeki.

Kuriosoena zera da, ez dudala inorenganako gorroto berezirik inoiz izan. Ez nauela ezerk bereziki mindu. Zentzazio orokorra izan da, zertan funtsatzen zen ezin mugatuz. Oro har. Ba zen, noski, pertsona eta egoera konkreturik ere, baina banan aztertuz gero, argiro nekusan orduan ere guztiak txikikeriak, ñimiñokeria hutsak zirela, hala ere.

Erabakia astiro bilbatu nuen. Ideia, berez, lehen unetik garbi izan nuen eta hasieran buru-ariketa gisa erabili banuen ere, pixkanaka, gero eta indar haundiagoz agertzen zitzaidan. Mozart-en musika falta dut. Seguraski Marian-ek aginduko du biharko, gustatzen zaidala ederki daki eta. Originaleria ere ez. Egunkaria irakurtzea aski izaten da hemen horretarako. Ia-ia egunean bat. Gutxienezko irudimena edukiz gero... eta ni ez naiz izan, ene zoritxarrerako, beharbada, txikitan buruan kolpe harturako horietako bat.

Kontua astiro ibiltzea zen, presarik gabe, susmorik inork har ez zezan. Testamentua aspaldian —gure adiskide Antton istripuz hain supituki hil zenetik— egina nuen. Segurantzazko poliza bat egin nuen, ahalik eta diskretuenik.

Marianek ez dizkit inoiz gutunak zabaltzen eta zuhurtasunezko ohitura horrez baliatzea izan nuen. Hala ere, Bankuko helbidera ere bidali nituen batzu, bertan lasaiago jasotzeko. Boli-grafo berriak erosi behar izan nituen horrexetarako, erabili ondoan Urumeara jaurtikitzeko. Ezkerraz idaztea, bestalde, ez da hain erraza. Konturatuko dira, baina hori anonimo guztietan egi ten bide da eta ez dagoke hor zer ateratik. Guztiak bulegoko armairuan gordeak ditut, Bankukoek erraz aurkitzeko moduan.

Erabakia, berez ez da ikaragarria izaten. Problema, besteak dira: emaztea, umeak, etxeokak, lagunak. Ez dut nahi izan nigatik haietako inork sufritzerik. Bestela errazago zatekeen dena. Tristeza da baina, norberaren eginen ondorioak inork pairatu beharra.

Suizidioaz, nik uste, bi modutara pentsatzen da eskuharki. Lehenbizikoa bizitzan abstraktuki eta gugandik urrun dagoen posibilitate gisa. Hau, gehienetan, Urlia edo Sandiaren heriotzea horrela gertatu dela jakitean egiten dugu eta guk, burua hiltzekotan, geure azken finari halako zentzu soziala emango geniokeela esaten dugu. Batzuk —zoro xamarrek— ez dakit nongo banku, etxe edo klub dinamitaz puskatuko luketela esan ohi dute. Beste batzuk, ETArekin ekintzez liluraturik edo, koartel edo komisaldegiren bat birrintzea nahiago lukete, eta bietan Samson-en antzera, horko edo hango filisteoak garbituz hiltzea pentsatu.

Bigarren modua, ordea, egiazko suizidarena da, eta beronek ez dakusa buruhiltzean posibilitate urrunik. Bere berea duen aukera pribatua du, zerbait pertsonal eta, horrexegatik, barrukoa, intimitatean ospatzekoa.

Niri ez zitzaidan egoki iruditzen, hortaz, ene suizidioan inor partaide izatea, ez eta etsairik haundienak ere. Gorrotoaren sentimendua erabat baztertua izaten da une horietan. Neure buruari eskaini nahi nion bakea bera opa nien besteei ere.

Ba dira, noski, Angel Ortega Pacheco psikiatrak esandako tipo patologikoak ere, buruhiltzea, norbaiti min emateko, mendekuzko ekintza gisa planteatzen dutenak, baina horien kasua ez da normala. Ez dira horiek buruhiltzaile libreak, profesionaltasuna falta zaie, zertsu egiten duten ongi ez dakiten gaixoak izanik.

Buruhiltzaile zentzudunak gauzak bestela egiten ditu. Bere heriotzea nolabait istripuz edo berezkoa izan delako itxuraz esaltzen saiatzen da, maisulan estrategikoa eginez.

Hori dela eta, nik neuk atentatuaz maskaratu nahi izan dut neurea. Tristeza dateke, noski, neure gorpu hila horrela topatu beharra, baina lurperatu eta gero, lasaigarri gerta daiteke batera. Egia ere ba da burua nonbaiteko leizera bota nezakeela, beharbada inork sekula topatuko ez nindukeen tokira, edo eta itsasora, baina kasu horietan ez zuketean ahaide-adiskideek sui-

zidioaren pentsamendua inoiz erabat kenduko burutik eta posibilitate horren itzal beltza beti zebilkiekeen inguruka. Atentatuaz, ordea, dudarik txikiena ere ez.

Ohorezko da, bestalde, nire moduko pertsona batentzat horrelako heriotzea. Politikan, egia esan, ez naiz inoiz nabariegia izan. Botua, egia, boterean dagoen alderdiari eman diot beti —eta berek ba dakite gainera— baina beren kandidaturarako nire izena Donostiako zerrendan ipintzeko eskatu zidatenean, arazoa bi aldiz pentsatu behar izan nuen, azkenean, ozta-ozta, zerrendako azkena jartzea onhartuz.

Atentatuaren ondoan, aldiz, alderdiagatiko heroi eta martiritzat edukiko naute eta hortik ez zaie ene etxekoei bat ere kalte ekonomikorik etorriko. Alderdiak, bestak beste, aski indarra dauka oraindik Bankuan Marian eta umeei inoiz ezer falta dakien, eta horrek lasaitu egiten nau. Agian, batek jakin, kaleren bat jarriko. Alderdiak, besteak beste, aski indarra dauka oraindik Bankuan Marian eta umeei inoiz ezer falta dakien, eta horrek lasaitu egiten nau. Agian, batek jakin, kaleren bat jarriko didate hirian. Ba liteke, bai. Hori ez da bat ere zaila, bestalde, orain edonori eta edozeri kaleak ipintzen hasi baitira memeloki. Niretzat ere batxo egon daiteke nonbait.

Ikastolan alde batekoak eta besteak gupida izango dira Iñigo, Aitor eta Asier-ek. Bertan segituko dut. Ez, Marianek ez ditu ikastolatik aterako horregatik. Beragatik sartu genituen gainera. Alderdiak, bestalde, ez luke honez gero ateratzea begi one-giz ikusiko.

Alde horretatik gauzak ondo utzi ditudala uste dut. Nolako bakea neurea; ikusi ez arren, nigana heltzen den itsasoko uhinen zaratots etengabea bezalakoa.

Neure buruari, hiltzeko mehatxuz, etxera eta bulegora bidali nizkion anonimo guztiak ongi heldu zitzaizkidan. Talde ezagun baten izena jarri nien, berririk asmatzen aritzea arriskugarri baitzatekeen eta, bestalde, akusatuek ezingo dute inola ere ekintza-
ren gezurtagiririk publikoki azaldu.

Dena ongi zetorren, hasieran planeatu bezain ondo, puntuz puntu, xehetasun guztiez. Eguneroko monotonia aspergarria laster galduko nuen betiko, zentzugabeko bizitza goranahi honetatik iheska.

Eta orduantxe, gutxien espero nuenean, eskutitz madarikatu horiek. Talde berberak eginak ziren, baina oraingoan benetakoak, egiazko mehatxudunak. Ezin hura hasieran sinets. Kasualitate haundiegia zen, izan. Mila pentsu erabili nuen buruan. Gustu txarreko bromaren bat ere gerta zitekeen. Bezeroren baten mendeku latza beharbada. Kreditua ukatu nion gizontxo haren aurpegia ez zitzaidan begikoegi iruditu behintzat. Baina ez, zigilua eta guzti zetozen eskutitz haiek eta broma huts baterako ez du inork horrenbeste ardurarik hartzen bere gainean. Etsi behar izan nuen azkenik.

Arazo xelebrea zen, benetan. Burua hiltzea lehenengoz pentsatu nuenean, urteroko bisita egin nion medikuari. Bularrean halako mintxoak sentitzen nuen eta sakoneko gaitz txarren bat aurki ziezadakeelako esperantza ezkutua nerabilen gogoan. Minbizia edo. Alferrik. Gutxiago erretzeko esan zidan, baina apartekorik ez. Ezer aurkitu balit, ordea, hura nire barruko gaixoa zatekeen, nolabait neuk sortua eta hargatik hiltzeak ez nindukeen hainbeste kezkatuko. Baina terroristen mehatxu horiek bestelakoak ziren. Osorik bestelakoak.

Buruaren jabe naizen aldetik eskubidea dut neure biziari amaiera emateko, baina neugan askatasunaren jarioa den heriotze hori, besteren eskuetan, asasinatzea besterik ez litzateke, eta nik ez nuen nahi niri inork bizia kentzerik. Nik bai, hura egin nezakeen, baina nahi nuenean eta nahiago nuen moduan, ez bestela.

Egun latzak izan dira harez gerokoak eta gogoan ditut oraino. Egunero aldatzen nuen bidea. Batzutan automobiler joaten nintzen, beste batzutan oinez, edo eta taxiz eta autobusez ere bai. Kale ezberdinetatik gainera, jenderik ez zebileneko tokiak saihestuz. Etxetik irteteko orduak ere aldatu izan ditut maiz, eta Bankutik atzeko atetik, garbitasuneko andreek darabiltenetik kaleratu noizbehinka. Marianek zerbait susmatu bide du baina ene atxakiek, itxuraz behintzat, bera engaiatzea lortu dute.

Etxetik irten aurretik leihotik behera begiratu izan dut aste osoan eta eskailerak oinez jaitsi, igongailua erabili gabe, atarian inor ba ote zegoen ondoenik ikusteko. Kaleetan zehar ibiltzean sarritan atzera eta inguruetara so egin dut eta zentzugabeko beldur batek hala eskaturik, arinegi, korrika ia, abiatu. Bulegoan bertan ere ez nengoen guztiz lasai. Bisita guztien identifikazioa zehazki konprobarazteraino heldu izan naiz inoiz, pentsa daitezkeen susmoak sorteraiz.

Beldur izan naiz, bai. Bizpahiru aldiz, ene bila atzetik zetozelakoan, semaforoak gorriz pasa eta ihesari eman diot aste hauetan, desesperatuki. Irudimena izan bide da guztia, edo, beharbada ez. Orain ez du horrek inolako garrantzirik ordea.

Gaur, iluntzean, Antiguarantz nentorrenean, automobil batek segitzen zidala konturatu eta Igeldora desbideratu naiz. Euria eta nolabaiteko lainoa zen baina hala eta guztiz ere segur, oso segur nengoen. Haiek ziren.

Beren automobilaren argi horiek mozolo erraldoi baten tankera ematen zidaten. Ni sagua, gauean haren erpeetatik iheska, ezkutatzeko zulo baten bila. Ez dut beste irtenbiderik izan; garbi ikusi dut. Ez nuen harmarik eta ni baino gehiago ziratekeen. Aurrea hartu behar nien bada. Arinka, laino artean, Igeldo gaina pasa ondoan, eskuineranzko bideska batetan behera eramanez dut autoa eta langara heltzean bazterrean utzi. Beren automobilaren hotsa eta argiak nabaritu ditut, gero eta hurbilago.

Ondorengo tximistaren abiadaz gertatu da. Saltoka, belar, sasi eta ote bustien gainetik abiatu naiz. Zapata bat galdu dut nonbait eta alanbrada madarikatu batek urratu mingarriak hanka bietan egin ere bai. Beraiek ere ene atzetik. Zerbait esan didate, gelditzeko edo, baina nik kasurik ez. Ziztuka bala batzu pasatu zaizkit ondotik, baina ez dut uste batek ere, hankako mina gora behera, jo nauenik. Ez da erraza izan, iluntasunean, bisutsaren zirriborroan, tiroka asmatzea, eta horri esker salbatu naiz.

Instante batzu geroago, labarretik behera salto egin dudanean, neure gorputza airean zehar joaten sentitzean jokoan garaile nintzela ikusi dut pozik. Mementu zoragarria benetan.

Beheko haitzen kontra kolpe bat, bat bakarrik hartu dut, segundu batzu geroago. Buruko min izugarria jarraitu zaio baina hori lehen izan da. Orain, begiak zabalik, gora begira natza. Geldi, odolaren hoztasuna nabaritzen, kontzientziaren etengabeko jario ixilean, agian barrezka. Eta ez pentsa, egon, pozik nago, honez gero ez baitut nahi izan nahi.